

Työohje: Sosiaalisen luototuksen soveltamisohje

Vastuualue: Perhe- ja sosiaalipalvelut

Erikoisala/Palvelualue/yksikkö: Työikäisten sosiaalipalvelut / Taloussosiaalityön yksikkö

Hyväksytty/Tarkistettu: 16.6.2023

Laatija(t): Mari Lavikainen, palvelupäällikkö, työikäisten palvelut

Sisällysluettelo

1	Yleistä	2
2	Mitä on sosiaalinen luototus	2
2.1	Mihin sosiaalista luottoa myönnetään	2
3	Kohderyhmä	3
4	Myöntämisen perusteet	4
4.1	Edellytykset	4
4.2	Esteet	4
5	Sosiaalisen luototuksen prosessi	5
5.1	Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen luototusprosessi	6
5.2	Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen sosiaalisen luototuksen palveluprosessi	6
6	Sosiaalisen luototuksen hakemus- ja päätösmenettely	7
7	Luottoa koskeva sopimus	7
8	Luoton määrä, maksaminen ja lainan korko	8
8.1	Maksuvaralaskelma	8
8.2	Korko	8
8.3	Vapaakuukaudet ja maksuvapautukset	9
8.4	Erääntyneiden lainojen perintä	9
8.5	Luoton eräännyttäminen	10
9	Oikeusturva ja muutoksenhaku	10
10	Seuranta ja arviointi	10
	Sosiaalisen luototuksen säädökset	11

1 Yleistä

Laki sosiaalisesta luototuksesta astuu voimaan 1.8.2023. Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella aloitti 1.5.2023 työskentelyn perhe- ja sosiaalipalvelujen työikäisten palveluissa taloussosiaalityön yksikkö, jonka kautta myös sosiaalisen luototuksen palvelu koko hyvinvointialueella organisoidaan.

Pohjois- Karjalan hyvinvointialueella luototukselle on kysyntää ja tarve painottuu ensisijaisesti työllisyyden edistämisen sekä lapsiperheköyhyyden ehkäisemisen näkökulmista. Pitkän aikavälin strategisina tavoitteina on sosiaalisen luototuksen myöntämisen vaikutukset siihen, että Pohjois-Karjalassa saadaan kohennettua työllisyyttä, edesautettua yksilön osallisuutta yhteiskunnan jäsenenä sekä siihen, että Pohjois-Karjalassa saadaan laskettua lapsiperheköyhyyttä.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella seurataan sosiaalisen luototuksen tarpeen kehittymistä arvioimalla/tarkastelemalla tilannetta vuosittain ja huomioidaan luototuksen tarve talousarvion laadinnassa ja taloussuunnitelmassa. Ohjausryhmänä sosiaalisen luototuksen osalta toimii työikäisten palveluiden johtavien sosiaalityöntekijöiden muodostama johtotiimi ja luototuksesta raportoidaan perhe- ja sosiaalipalveluiden johtotiimille. Sosiaalisella luototuksella ei ole alueella kilpailuvaikutuksia eikä toiminta vääristä markkinoita.

2 Mitä on sosiaalinen luototus

Sosiaalinen luotto on luonteeltaan viimesijainen palvelu. Asiakkaan tulee selvittää ja käyttää ensisijaisia toimeentulon turvaamisjärjestelmiä, toimenpiteitä, palveluja ja etuuksia taloutensa sekä velkojensa hallintaan saattamisessa ennen sosiaalisen luoton myöntämistä. Näitä ovat mm. kulutusvalintojen muuttaminen tulotasoaan vastaavaksi, säästäminen, muutto edullisempaan asuntoon, vapaaehtoinen velkojen sovittelumenettely velkojien kanssa, valtion järjestämä talous- ja velkaneuvonta sekä yksityishenkilön velkajärjestely, pankista saatava laina velkojen yhdistämistä varten, Takuusäätiön myöntämä yhdistelmälainan takaus pankille tai heidän myöntämä pienlaina, Kelan myöntämä perustoimeentulotuki ja hyvinvointialueen myöntämä täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki.

Ennen sosiaalisen luoton myöntämistä tulee sosiaalisesta luototuksesta annetun lain 10 § mukaan selvittää mm. hakijan oikeus saada toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukaista perustoimeentulotukea Kelasta tai harkinnanvaraista täydentävää tai ehkäisevää toimeentulotukea hyvinvointialueelta. Toimeentulotuen saaminen ei kuitenkaan ole este saada sosiaalista luottoa.

2.1 Mihin sosiaalista luottoa myönnetään

Sosiaalista luottoa voidaan myöntää perustellusti mm. seuraaviin käyttötarkoituksiin luoton myöntämisen edellytysten täytyessä:

- talouden hallintaan saattamiseksi
- velkakierteen katkaisemiseksi

- kulutus- ja osamaksuvelkojen järjestelemiseksi
- kodin hankintoihin
- asunnon muutostöihin
- kohtuuhintaisen vuokra-asunnon vakuuteen
- kuntoutumisen ja työllistymisen edistämiseen (työn edellyttämän auton tai työvälineiden hankinta, opintojen loppuunsaattaminen)
- asumisen turvaamiseen
- sosiaalisesta kriisistä ylipääsemiseen tai muuhun itsenäiseen selviytymiseen vaikuttavaan asiaan
- muihin välttämättömiin käyttötarkoituksiin, mikäli luotto edistää henkilön itsenäistä selviytymistä ja talouden hallintaa pitkällä aikavälillä

Välttämättömiin edellä mainittuihin ja muihin itsellistä selviytymistä tukeviin käyttötarkoituksiin sosiaalista luottoa voidaan myöntää siinä tapauksessa, ettei asiakas saa muilla ensisijaisilla toimenpiteillä tai rahoitusvaihtoehdoilla tarvettaan tai hankintoja suoritettua kohtuullisessa ajassa.

Välttämättömiin asunnon muutostöihin sosiaalista luottoa voidaan myöntää silloin, kun siihen on terveydelliset tai vammaisuuteen perustuvat syyt ja luoton myöntäminen edistää kotona selviytymistä eikä muita rahoitusvaihtoehtoja ole. Hakijan on ensisijaisesti selvitettävä esimerkiksi asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen (ARA) tai kunnan mahdollisuus rahoittaa muutostöitä. Ennen sosiaalisen luoton tuksen päätöstä, hakijan on toimitettava kielteinen päätös esimerkiksi ARA:n korjausavustuksesta.

Sosiaalista luottoa voidaan myöntää kokonaisvelkojen saneeraamiseen osana henkilön tai perheen talouden hallintaan saattamista sosiaalityön keinoin. Mitään sosiaalisen luotonhakijan velkaa (esim. vuokratästä, opintolainaa, kulutusluottoa, yksityiseltä henkilöltä otettuja lainoja) ei jätetä kokonaisvelkajärjestelyn ulkopuolelle siinäkin tapauksessa, että se hakemushetkellä olisi hoidossa ja hakija ei halua sitä mukaan.

3 Kohderyhmä

Sosiaalinen luotto voidaan hakemuksesta myöntää perustellusta syystä pohjoiskarjalaiselle henkilölle, jolla ei pienituloisuutensa, vähävaraisuutensa tai muun syyn vuoksi ole muulla tavalla mahdollisuutta saada kohtuuehtoista luottoa. Hakijalla tulee olla kyky suoriutua luoton takaisinmaksusta. Myöntäminen perustuu asiakaskohtaiseen harkintaan.

Erityisesti palvelulla halutaan tukea

- henkilöitä, joiden elämäntilanteessa myönnetty luotto voi mahdollistaa hakijan työllistymisen tai luotto muulla tavoin edistää tai ylläpitää hakijan toimeentuloa, toimintakykyä ja osallisuutta.
- perheitä, joille myönnetty luotto ehkäisee lapsiperheköyhyyttä ja tukee perheiden omatoimista elämänhallintaa sekä ennaltaehkäisee vanhempien psykososiaalista kuormittumista talousasioiden vuoksi.

4 Myöntämisen perusteet

Sosiaalinen luotto kohdennetaan ensisijaisesti kaikkein heikoimmassa asemassa oleville, mutta kuitenkin luottokelpoiselle ja maksukykyiselle pohjoiskarjalaiselle henkilölle. Hakijan luottokelpoisuus ja lainan takaisinmaksukyky selvitetään ja tarkistetaan osana hakemusprosessia.

Sosiaalisen luoton tarpeen ja myöntämisedellytysten selvittäminen perustuu aina hakijan ja mahdollisesti hänen perheensä kanssa tehtävään kokonaisvaltaiseen selvitykseen. Asiakkaan tilanteessa selvitetään mm. taloudellisia, sosiaalisia ja terveydenhoitoon liittyviä asioita. Alkuvaiheessa pyritään kartoittamaan asiakkaan tai perheen taloudenhoitoa, kulutustottumuksia, maksuvaikeuksia ja velkaantumisen syyt. Seuraavat sosiaalisen luoton myöntämisen edellytykset ja erityiset esteet on tarkoitettu suuntaa antaviksi ja tueksi sosiaalisen luoton tarpeiden ja myöntämisedellytysten arviointiin ja päätöksentekoon.

4.1 Edellytykset

- Hakija on pohjoiskarjalainen, luottokelpoinen, maksukykyinen ja sitoutuu luontotarpeiden ammatilliseen selvittämiseen ja yhdessä sovittuihin eri toimenpiteisiin talouden hallintaan saattamiseksi.
- Sosiaalisen luoton myöntö ja takaisinmaksu edellyttävät säännöllisiä tuloja, kuten palkkaa, eläkettä tai muuta vakituista tuloa ja maksukykyä koko arvioidulle takaisinmaksuajalle ja haetulle lainmäärälle.
- Hakijalta ja puolisolta edellytetään tarvittaessa sitoutumista talousneuvontaan ja -ohjaukseen talouden hallinnan, luottokelpoisuuden ja lainan takaisinmaksukyvyn todentamiseksi.
- Hakijalta ja puolisolta ei edellytetä esimerkiksi tiliotteiden seurantaan luoton ajalta, mikäli asiakkuus on vain sosiaalisessa luototuksessa ja asiakkuuteen ei kuulu talousohjausta.
- Hakija edellytetään tekemään vapaaehtoinen luottohäiriömerkintä Suomen Asiakastieto Oy luottotietorekisteriin lisävelkaantumisen ehkäisemiseksi.
- Hakijalle voidaan myöntää vain yksi sosiaalinen luotto kerralla.

4.2 Esteet

- Hakijan luottokelpoisuutta, lainan takaisinmaksukykyä ja maksuhalukkuutta ei voida riittävällä tavalla selvittää ja todentaa tai hakija kieltäytyy myöntämisprosessiin ja lainan takaisinmaksuun liittyvästä sosiaalityön ammattiavusta mm. talousneuvonnasta ja -ohjauksesta sekä maksukyvyn todentamistoimenpiteistä.
- Hakija kykenee lainatarpeensa hoitamaan tuloillaan, varoillaan ja/tai muilla lisävelkaantumiseen nähden ensisijaisilla toimenpiteillä kuten esimerkiksi talous- ja velkaneuvonnan palveluilla, seurakunnan tai muun tuen kautta.
- Hakijan takaisinmaksukyvyn puute, jonka arvioinnissa käytetään perusteena toimeentulotuen perusosamääriä ja laskelmia tai velkajärjestelyn elinkustannusnormia.

- Hakijalla on maksuvaran puitteissa mahdollisuus saada kohtuuehtoinen luotto muilta luottomarkkinoilta.
- Hakija voi maksuvaran puitteissa kohtuullisessa ajassa säästää tarvitsemansa luoton määrän.
- Hakija ei sitoudu annettuun taloudellisen ohjauksen ja neuvonnan mukaisiin toimenpiteisiin taloustilanteensa parantamiseksi.
- On perusteltua syytä olettaa, että maksuvarastaan huolimatta hakija ei tulisi suoriutumaan luoton takaisinmaksusta.
- Hakijalle jäisi sosiaalisen luoton myöntämisestä huolimatta järjestelemättömiä velkoja tai luottoja siten, ettei hakijan kokonaistilanne tulisi autetuksi.
- Hakija on yrittäjä, jonka yrittäminen on kannattamatonta ja hakija hakee yrityksen menoihin luottoa. Sosiaalista luottoa ei myönnetä yritystoiminnan rahoittamiseen.
- Hakijalla on oikeus saada toimeentulotukea hakemuksen kohteena oleviin menoihin.
- Hakija jättää talousneuvonnan kesken ilman perusteluja tai kieltäytyy siitä.
- Hakijalle on myönnetty sosiaalista luottoa samaan tarpeeseen aiemmin.

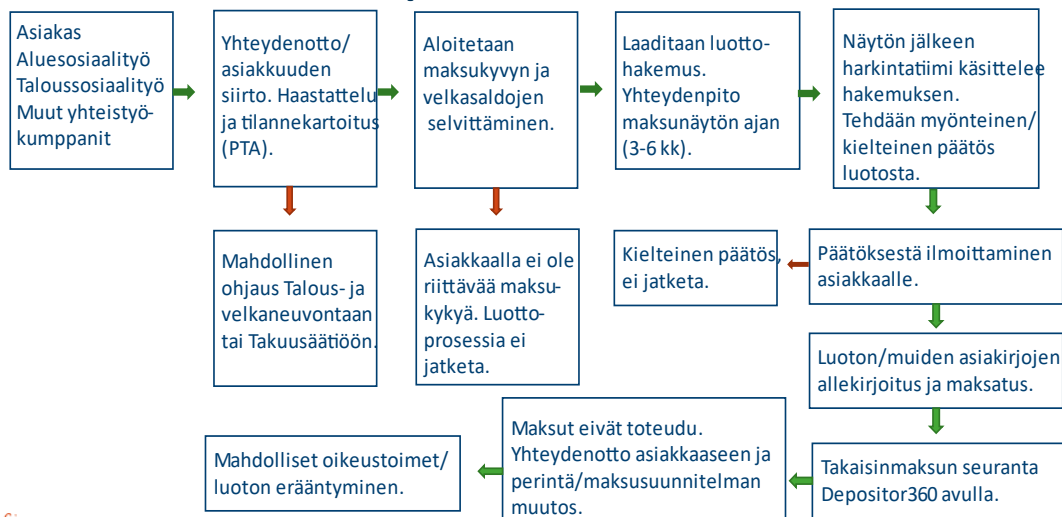
5 Sosiaalisen luototuksen prosessi

Sosiaalihuoltolain mukainen palvelutarpeen arviointi on keskeinen osa sosiaalisen luototuksen palvelua. Taloudellisen tilanteen selvittelyn yhteydessä voi asiakkaan tilanteesta käydä ilmi myös muita elämänhallintaan ja toimintakykyyn liittyviä haasteita, joihin sosiaalihuollon ammatillisella osaamisella, työmenetelmillä ja palveluilla voidaan vastata. Vaikka luottopäätöstä ei aina voitaisikaan tehdä, voidaan asiakkaan taloudelliseen tilanteeseen löytää muita ratkaisukeinoja. Myös tässä tilanteessa asiakkaalle tehdään sosiaalihuollon palvelutarpeen arviointi, laaditaan asiakassuunnitelma ja asetetaan tavoitteet, joita seurataan. Taloussosiaalityön yksikössä tehdään tiivistä yhteistyötä asiakkaan asioissa esimerkiksi alueiden sosiaalityöntekijöiden, talousneuvolan, järjestöjen ja muiden tarvittavien tahojen kanssa.

Sosiaalisesta luototuksesta annetun lain 9 §:n mukaan hakijalle ja saajalle tulee järjestää tarvittaessa taloudellista neuvontaa ja ohjausta luoton hakemisen ja myöntämisen yhteydessä sekä tarvittaessa takaisinmaksuajan kuluessa. Mikäli hakijalla ja luotonsaajalla on muita sosiaalihuollon palvelutarpeita, taloudellinen ohjaus ja neuvonta kytketään osaksi luoton hakijan palvelusuunnitelmaa.

5.1 Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen luototusprosessi

Sosiaalisen luoton prosessi

Siun
SOTE

6.6.2023 Merja Niemi

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue | www.siunsote.fi

5.2 Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen sosiaalisen luototuksen palveluprosessi

Sosiaalisen luototuksen palveluprosessi

	Yhteydenotto tai ohjautuminen palveluihin	Palvelutarpeen arviointi	Asiakassuunnitelma	Palvelun toteutus	Seuranta, jalkitoimet
ASIAKASRAJAPINTA	- Alkuarvion tekeminen ja kartoitus puhelimitse. - Asiakkaan ohjeistaminen palvelusta sekä tiedottaminen edellytyksistä saada palvelua (onko oikeus palveluun).	- Asiakkaan tapaaminen, tilanteen kartoitus, takaisinmaksukyvyn arviointi. - Palvelun ja kriteereiden läpikäynti asiakkaan kanssa. - Maksutarvelaskelman ja maksuhäiriöilmoituksen tekeminen. - Tehdään päätös luoton myöntämisestä.	Sopimuksen tekeminen sosiaalisesta luototuksesta (liitteenä voi olla erillinen dokumentti luoton takaisinmaksusuunnitelmasta)	Asiakasta tavataan, ohjataan ja neuvotaan.	Luoton takaisinmaksun seuranta.
TIIMIN SISÄINEN TOIMINTA	- Pohdinta sosiaalisen luototuksen sopivuudesta asiakkaan tilanteeseen. - Vastuutyöntekijän nimeäminen.	- Vastuutyöntekijä kartoittaa tilanteen ja ottaa mukaan tarvittavat kollegat. - Eri toimijat sopivat yhdessä työnjaosta. - Maksusuunnitelman mukaisesti tehdään kuukausilaskut. - Tulo- ja menotilejä seurataan.		Sovitetaan selkeitä työnkuvista.	- Maksutuksen seuranta ja yhteydenotot sovitusti, jos maksut eivät toteudu sovitusti. - Maksun merkitseminen maksetuksi. - Perintätoimien käynnistäminen tarvittaessa.
YHTEISTYÖN RAJAPINTA: TUKITOIMINNOT JA TIIMIN ULKOPUOLISET TOIMIJAT	- Asiakkaan yhteydenotto tulevaisuudessa sähköisesti. - Asiakas ohjataan toiseen palveluun, mikäli sosiaalisen luototuksen ehdot eivät täyty. - Salassapitosäännökset huomioidaan.	- Yhteistyö velkaneuvonnan kanssa. - Luototussopimuksen laatiminen ja arkistointi. - Tilien luominen. - Alueiden mukaan ottaminen tarvittaessa ja työnjaosta sopiminen.	Yhteistyö eri toimijoiden kanssa asiakkaan näkökulma huomioiden.	- IT-palvelut mukana laskutuksen osalta. - Asiakkuudesta tiedottaminen heille, jotka seuraavat maksuja.	Yhteistyö ulosottoviranomaisen kanssa, mikäli luotto jäänyt maksamatta.

6 Sosiaalisen luotonuksen hakemus- ja päätösmenettely

Sosiaalista luottoa haetaan hakemuslomakkeella ja siihen tarvittavilla liitteillä. Mikäli hakemus on puutteellinen, taloussosiaalityön yksikön sosiaaliohjaaja lähettää yksilöidyn lisäselvityspyynnön määräaikoineen.

Asian vireille tulon jälkeen sosiaalisen luoton myöntämisen edellytykset selvitetään tapauskohtaisesti asiakastapaamisiin ja eri asiakirjatietoihin perustuen taloussosiaalityön yksikön sosiaaliohjaajan toimesta. Tässä yhteydessä asiakkaalle tehdään myös tarvittaessa sosiaalihuollon mukainen palvelutarpeen arviointi ja laaditaan asiakassuunnitelma. Asiakkaalla on oikeus saada ja hänelle tulee antaa Siun soten sosiaalisen luoton soveltamisohjeet sekä sosiaalisen luoton yleiset ehdot- asiakirja. Mikäli asiakkaalla on muissa sosiaalipalveluissa nimetty vastuusosiaalityöntekijä, taloussosiaalityön yksikön sosiaaliohjaaja tekee työparityönä yhteistyötä asiakkaan vastuusosiaalityöntekijän kanssa. Asiakastietojärjestelmään dokumentoidaan kaikki tehty asiakastyö.

Jokaiseen toimitettuun ja käsittelyvalmiiseen hakemukseen tehdään viranhaltijapäätös muutoksenhakuohjeineen. Päätöksen sosiaalisen luoton myöntämisestä tai kielteisen päätöksen sosiaalisen luoton myöntämisestä tekee taloussosiaalityön yksikön palveluesihenkilö ja hänen estyessään taloussosiaalityön yksikön palvelupäällikkö.

7 Luottoa koskeva sopimus

Myönteisen lainapäätöksen jälkeen luotosta tehdään erillinen allekirjoituksin varustettu hyvinvointialueen ja luotonsaajan välinen luottosopimus, missä määritellään tarkasti

- laina-aika
- luoton käyttötarkoitus
- luoton määrä, korko, viivästyskorko
- luoton lyhennysehdot
- muut takaisinmaksuun liittyvät erityisehdot.

Luottosopimuksen allekirjoitustilaisuudessa todistajien läsnä ollessa käydään asiakkaan kanssa läpi sosiaalisen luoton yleiset ehdot ennen kuin sopimus allekirjoitetaan. Luottosopimuksen ja lainan yleisten ehtojen asiakirjojen allekirjoitukset tekevät luottopäätöksestä toimeenpanokelpoisen ja lainaa voidaan maksaa käyttötarkoituksen mukaisesti. Sopimuksen allekirjoittavat luoton saaja/saajat ja päätöksen tehnyt viranhaltija toimielimen nimissä.

Mikäli hakija on avo- tai avioliitossa, kirjataan sopimukseen molemmat velasta vastuullisiksi ja luotto myös laskutetaan molempien nimellä, mikäli sosiaalinen luotto myönnetään yhteistä hankintaa varten. Mikäli luotolla saneerataan toisen puolison velkoja, luottosopimus tehdään vain hänelle. Sopimuksia tehdään kaksi kappaletta, kummallekin sopimusosapuolelle. Jos luotto myönnetään velkojen saneeraamiseen, sitä ei makseta luotonsaajan tilille vaan luotolla hoidetaan velkavastuut suoraan velkojille.

Luottosopimuksen allekirjoitukset tekevät luottopäätöksestä toimeenpanokelpoisen. Sopimuksessa määritellyjä takaisinmaksuehtoja voidaan muuttaa sopimusaikana, jos luotonsaajan taloudellisessa tilanteessa tapahtuu muutoksia sairaudesta, työttömyydestä tai muusta siihen verrattavasta hänestä riippumattomasta seikasta johtuen. Sosiaalisen luoton takaisinmaksuehdot, luoton eräännyttäminen, viivästyskorko, perintäkulut ja muut sosiaalisen luoton takaisinmaksuehdot kirjataan luottosopimukseen ja lisäksi sosiaalisen luoton yleiset ehdot asiakirjaan. Näissä määritellään lainan takaisinmaksuehdot, luottosopimuksen eräännyttämisen perusteet, lainan korko, viivästyskorko ja muut lainan takaisinmaksuun tai luoton eräännyttämiseen liittyvät perintäkulut. Sosiaalisessa luottoon, sen takaisinmaksuun ja perintätoimiin sovelletaan sosiaalisesta luotosta annettua lakia (1133/2002), lakia saatavien perinnästä (513/1999), korkolakia (633/1982), Siun soten sosiaalisen luoton yleisiä ehtoja ja henkilökohtaista luottosopimusta.

8 Luoton määrä, maksaminen ja lainan korko

Sosiaalisen luoton minimimäärä on Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella 500 euroa ja maksimimäärä 8000 euroa. Sosiaalisen luoton takaisinmaksuaika on korkeintaan 7- vuotta. Sosiaalinen luotto on tasalyhyenteinen, lyhennys erääntyy maksettavaksi jokaisen kuukauden 15. päivä.

Sosiaalista luottoa myönnettäessä velkojen saneeraamiseen sitä ei makseta asiakkaan tilille, vaan sosiaalisella luotolla hoidetaan velkavastuut suoraan velkojille. Muissa tapauksissa sosiaalinen luotto maksetaan pääsääntöisesti asiakkaan tilille kertasuorituksena tai sovittavissa erissä tai luotto voidaan maksaa suoraan hankintojen osalta hankinnan toimittajalle, jos siihen on tarvetta. Jos luottoa on myönnetty opiskeluun, opiskelijan tulee ennen luoton maksamista toimittaa oppilaitoksen todistukset opintojen riittävästä edistymisestä ja oppilaitoksen vahvistama henkilökohtainen opintosuunnitelma luoton valmistelusta vastaavalle sosiaaliohjaajalle. Opiskelijalla tulee ensisijaisesti olla nostettuna opintolaina.

8.1 Maksuvaralaskelma

Asiakkaan maksukykyä määriteltäessä sovelletaan alle 3 vuoden laina-ajoissa toimeentulotuen laskennallista maksuvaranormia. Yli 3 vuoden laina-ajoissa käytetään yksityishenkilön velkajärjestelyn käyttövaranormia.

Siun sotessa ei sovelleta elinkustannuksista (esim. perusosamenot) tinkimistä maksuvaran lisäämiseksi lainaa haettaessa. Luoton takaisinmaksuajalla, mikäli hakija hakee muutosta takaisinmaksuohjelmaan, maksukyvyn määrittelyssä käytetään pääsääntöisesti edellä mainittua toimeentulotuen elinkustannusnormia.

8.2 Korko

Sosiaalinen luotto on pankkilainaan verrattava laina. Se eroaa pankkilainasta tai muusta osamaksuvelasta ainoastaan siinä, ettei sosiaalisesta luotosta peritä luoton perustamiskustannuksia eikä toimituskuluja. Sosiaalisesta luotosta perittävä korko on korkolain (633/1982) 12 §:ssä tarkoitettu Suomen Pankin vahvistama viitekorko. Korko tarkistetaan 12 kuukauden välein. Saadun lainan lyhennyserien maksamattomuudesta määräpäivän jälkeen peritään viivästyskorko, mikä määräytyy korkolain 4 § mukaisesti.

8.3 Vapaakuukaudet ja maksuvapautukset

Sosiaalisen luoton takaisinmaksu voidaan keskeyttää määräajaksi (vapaakuukausi) takaisinmaksukyvyyn tilapäisesti heikennettyä erityistä syystä. Asiakas laatii tästä vapaamuotoisen hakemuksen ja tilanne harkitaan tapauskohtaisesti taloussosiaalityön yksikössä. Mikäli vapaakuukauden myöntämisen arvioidaan pitkällä aikavälillä edistävän asiakkaan maksukyvyyn säilyttämistä ja itsenäistä suoriutumista, asia harkitaan tapauskohtaisesti.

Maksuvapautus voidaan myöntää osittaisena, jos asiakkaan taloudellinen tilanne on heikentynyt luotonsaajan tai hänen elatuksensa varassa olevan perheenjäsenensä pitkään jatkuneen työttömyyden, sairauden tai muun vastaavan luotonsaajasta riippumattoman syyn vuoksi siten, että lainan perimistä kokonaan olisi pidettävä kohtuuttomana.

Maksuvapautus voidaan myöntää kokonaan, jos asiakkaan maksukyky on pysyvästi heikentynyt työkyvyyn pysyvän alentumisen vuoksi ja perintää on lainansaajan taloudellinen tilanne ja muut olosuhteet huomioon ottaen pidettävä ilmeisen kohtuuttomana. Tämän lisäksi edellytetään myös, ettei perintää ole luotonsaajan taloudellinen tilanne huomioon ottaen enää tarkoituksenmukaista jatkaa tai perinnän jatkamisesta aiheutuisi perimättä olevaan määrään nähden kohtuuttomat kustannukset.

Luotonsaajan maksukyvyyn tilapäisesti heikentyessä laina-aikana, voidaan erityisestä syystä myöntää erääntymättömään lainaerään viivästyskorollista korkolain 4 § 1 momentin mukaista maksuaikaa enintään 6 kk tai 6 kpl korkeintaan 1 kuukauden pituisia lyhennysvapaita sopimusaikana, mikäli luottopääoman takaisinmaksu ei vaarannu.

Pysyväisluonteisessa maksuvaikeustilanteessa voidaan vapaamuotoisella hakemuksella hakea muutosta lainan takaisinmaksuehtoihin esim. laina-aikaan tai maksuohjelmaan. Olosuhde- ja maksuvaraselvitykseen perustuen voidaan maksuohjelmaa muuttaa luottosopimuksen voimassaoloajalla. Tarvittaessa sovittua luoton takaisinmaksuaikaa voidaan tapauskohtaisesti pidentää erityisen perustelluista syistä enintään 7- vuoteen. Asiasta tehdään viranhaltijapäätös.

8.4 Erääntyneiden lainojen perintä

Asiakkaalla on lakisääteinen ilmoitusvelvollisuus laina- aikana viipymättä ilmoittaa kaikista luoton takaisinmaksukykyyn vaikuttavista olosuhdemuutoksista ja tulotietomuutoksista sekä hakea muutosta luoton takaisinmaksuehtoihin vapaamuotoisella hakemuksella.

Mikäli asiakkaan maksut viivästyvät, viivästymisestä toimitetaan asiakkaalle ensin maksuhuomautus ja tämän jälkeen maksuvaatimus. Maksukehotukseen ja maksuvaatimukseen liitetään sosiaaliohjaajan yhteystiedot. Mikäli näiden toimenpiteiden jälkeen asiakas ei edelleenkään määräpäivään mennessä maksa lainaa, voidaan sosiaaliseen luoton yleisten ehtojen mukaan luottosopimus asiakaskohtaista harkintaa käyttäen eräännyttää.

8.5 Luoton eräännyttäminen

Sosiaaliseen luottoon, sen takaisinmaksuun ja perintätoimiin sovelletaan sosiaalisesta luotosta annettua lakia (1133/2002), lakia saatavien perinnästä (513/1999), korkolakia (633/1982), hyvinvointialueen sosiaalisen luoton yleisiä ehtoja ja henkilökohtaista luottosopimusta. Sosiaalisen luoton eräännyttämisessä tulee harkita asiakkaalle aiheutuvaa kokonaisrasitusta ennen kuin lisätään maksettavaksi tulevia kuluja. Asiakkaalle varataan aina mahdollisuus asioida perintäasioissa suoraan sosiaalisesta luototusta käsittelevän sosiaaliohjaajan kanssa. Eräännytyksestä päättää sosiaalisen luototuksen työryhmä. Sosiaalinen luotto voidaan eräännyttää myös muun olennaisen sopimusrikkomuksen takia.

Sopimusrikkomuksen perusteena voi esimerkiksi olla, että asiakas on antanut luottoa hakiessaan väärää tietoa maksuvelvoitteistaan, veloistaan, jättänyt ilmoittamatta maksukyky muutoksista, ottanut uutta velkaa, suosinut takaisinmaksuissa toista velkojaa tai asiakas on käyttänyt lainan muuhun kuin mitä luottosopimuksessa on sovittu. Sosiaalista luottoa ei voi eräännyttää, mikäli maksun viivästyminen on aiheutunut asiakkaasta riippumattomasta seikasta kuten esimerkiksi sairaudesta tai työttömyydestä.

9 Oikeusturva ja muutoksenhaku

Asiakas voi hakea kielteisestä sosiaalisen luototuksena päätöksestä muutosta ensin Siun soten hyvinvointialueen yksilöasioiden jaostolta ja tämän jälkeen sosiaalista luottoa ja sen takaisinmaksua koskevat riita-asiat käsitellään Itä-Suomen hallinto-oikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Asiakas voi riitauttaa myös luottosopimuksen eräännyttämisen. Luottosopimuksen irtisanomistilanteessa hallinto-oikeus tekee asiassa ulosottokelpoisen päätöksen lainasaatavien perinnästä. Siun soten sosiaalisen luoton perintää luottosopimuksen eräännyttämisen saatua lainvoiman hoitaa Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen Siun soten talousyksikkö.

Mikäli hyvinvointialue joutuu saattamaan asian hallinto-oikeuden käsiteltäväksi saadakseen täytäntöönpanokelpoisen päätöksen, asiakas on velvollinen korvaamaan kaupungille tuomioistuinmaksulain mukaisen oikeudenkäyntimaksun suuruiset oikeudenkäyntikulut.

Mikäli asiakas kuolee, voi hänen oikeudenomistajansa varattomuuteen perustuen hakea Siun sotelta jäljellä olevan pääoman mitätöintiä korkoineen sekä mahdollisten perintäkulujen perinnästä luopumista toimittamalla Pohjois- Karjalan hyvinvointialueelle perukirjan.

10 Seuranta ja arviointi

Hyvinvointialueen työikäisten sosiaalipalveluiden taloussosiaalityön yksikössä seurataan sosiaalisen luototuksen hakemuskäytännön, kriteereiden toteutumista ja myönnettyjä luottoja suhteessa talousarviossa varattuihin määrärahoihin viranhaltijatyönä.

Seuranta ja arviointi tapahtuu osana työikäisten palvelualueen tavoitteiden seurantaa toteutumissuunnitelman mukaisesti esimiestyönä. Talouden ennakoinnissa seurataan säännöllisesti talouden toteumaa ja ennustetaan tulosta.

Sosiaalisen luoton pääoman määrää ja käyttöä seurataan ja arvioidaan hyvinvointialueen taloushallinnon ohjeistuksen mukaisesti. Talousarviossa ja -toiminnassa arvioidaan myös henkilöstöresurssin tarvetta.

Sosiaalisen luototuksen säädökset

[Laki sosiaalisesta luototuksesta 20.12.2002/1133](#)

[Sosiaalisen luototuksen soveltamisopas \(valtioneuvosto.fi\)](#)